

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Henr. Ioh. Nepom. Crantz S.C.A. Maiestat. Consiliar.
Institut. Med. Et Mater. Medic. Vindob. Profes. Pub. Ord.
Acad. Imp. Nat. Curios. Et Societ. Botan. Flor. Sodal.
Materiæ Medicæ Et Chirurgicæ ...**

Crantz, Heinrich Johann Nepomuk

[Wien], 1765

Mineræ.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10189

reddere, docuit in *Comment. Societ. scient. Harlemons.* P. II. Cl. ALLEMAND, quatuor pintis aquæ marinæ, cretæ unciam unam addendo, obtinuit quatuor quintas aquæ potabilis, melioris ea, quæ calce pararetur.

USUS MEDICUS cretæ internus, quod in passam irresolubilem cum tenaci ventriculi mucosæ concreta, vix multus, tamen ubi acidum peccat certus, maxime vero in Dysenteria acida, quam domat, dum alvum simul adstringit, utilis vel forma pulveris vel mixturæ, vel demum decocti.

Externus vero maior est, in ulceribus laxis, humidis, quæ siccant, stringit absumpto humido, puncta contactuum fibrarum solidarum augendo.

RUBRICA FABRILIS. vide *Veneta.*

TERRA SIGILLATA alba *Off.* quæ plerumque melitenfis, turcica, licet forte moravica nostra huic haud inferior sit, etiam bolus alba vocatur.

USUS MEDICUS boli idem.

M I N E R Æ.

Substantiæ terreæ, lapideæ, sale, sulphure, semimetallo, vel metallo imprægnatæ, MINERÆ dicuntur: unde etiam in quatuor has classes: primo Salia, secundo Sulphura, tertio Semimetalla, quarto Metalla, vere distribuuntur. Quibus unius quam alterius principii plus inest, ea ad classem potioris relegantur.

ALU-

ALUMEN CRUDUM *Off. Mineralogorum.*
 Classis Minerarum. Ordo Salinarum. *Germ.*
 Alaun-Schiefer. *Gallis* Alun. *Anglis* Alun.

ALUMEN lapide fissili mineralifatum W. Confusa admodum apud veteres aluminum historia nostro satis evidens ævo est, quod a vitriolis repurgata. Alumen, quo utimur in communi usu, duplex est, idque, vel album penitus, vel colore rosaceo conspicuum, utrumque factitium, artificiiis Actis Gallicis, & Anglicis rite descriptis; hoc alumen crudum, illud alumen Romanum, rochæ, rupeum, quod ex marmore rubicundo factum, vocatur.

Primum aluminis principium manifestum, vitriolo, sulphuri, idem acidum vagum esse, quotidiana in Anglia experimenta docent, chemica confirmant, & Suecicæ mineræ demonstrant: Ita ex uno & eodem lapide Suecicæ, alumen, vitriolum, sulphur, minium, ex alio Angliæ, alumen, vitriolum, sulphur, *Philosoph. Trans.* Nro. 21. Quomodo vero facili experimento terra aluminis, in vitriolum converti possit, docet *Mem. de l'Acad. des Sciences* 1744. GEOFFROY. Alterum obscurum magis, adhuc hodie disceptatum, cur? quod simplex, & unicum velint; quo fundamento? ipsi ignorant. Non esse pure calcareum, nec cretaceum NEUMANNUS, bolo simile BOERHAAVE, ex fistulis tabacariis, ut & lapide calaminari BERRI alumen fieri GEOFFROY Junior, ex schisto marmore rubicundo L. Terram hanc nec cretaceam, nec calcaream, post longos labores MARGGRAF *Acad. de Berlin* 1754. pronuntiavit. Sed specificam alcalinam argillaceam. *Script. Chem. Germ. edita Berolini* 1761.

Ut in officinis est alumen informis massæ, crystallos suas non exhibet, quas octoedras nonnulli dicunt, dum alii aliter inveniunt: alumen crystallos albas ad hunc modum figuratas LISTERO & aliis dedit; nimirum bis figura paululum compressa est, ex altera parte, quasi vertice dicas, planum sexangulum habet, ex altera & opposita parte, sive basi, plano similiter sexangulo infidet; cuius autem latera claudunt tria sexangula plana, quibus alternatim bina plana quadrangula interponuntur; ita quælibet integra aluminis crystallus, ex undecim planis conficitur, quinque sexangulis, & senis quadrangulis.

Alias aluminis proprietates quod spectat, si peculiæres quorundam locorum excipias, Romanum enim plus de sale marino, Suecicum, Anglicum plus de vitriolo participant, *Acad. des Scient.* adstringentissimum alumen, gustu glaciale, in aere aperto siccum manet, decies quater aquæ pondus, ut solvatur, requirit, solum terram indissolubilem relinquit, igne liquefcit, spumat ut nitrum, lac, sanguinem, coagulat, sed syrupum violarum non mutat.

USUS in vita humana multifarius: marmor, fimbrias aureas, argenteas, dealbat, colores lanarum, ferri corum firmat, Morvas pisces durat, Chartariis, scriuariis, anatomicis, historiæ naturalis studiosis, multum in usu, adhibetur etiam pigmentis, magisteriis, clarificandi scopo in officinis; est etiam ex alumine pyrophorus pulvis.

USUS MEDICUS non spernendus, ubi a maiori humorum affluxu debilitatæ partes contrahendæ; ita in initio inflammationis oculorum, cum albumine ovi probe agitatum, addito aquæ rosarum momento laudatur,

datur, confirmato malo proscibendum: tum & ad putrescentia ulcera, tenui ichore madida, ulcera alia mala carne luxuriantia, vi stypteria prodest. Sic & medetur vulneribus sanguinem fundentibus copiosius. Maximus externus usus est, isque in dentifriciis adhuc malus. Interne alumen draconifatum, alumini uncii duabus, sanguinis draconis subtilissime pulverisati uncia una, aqua cardui benedicti solutis, crystallifatum, scrupuli unius pondere ad omnia sanguinis profluvia, maxime muliebria, exhibuit feliciter MUNSICHTUS.

Alumen cum sanguine draconis in cochleari ferreo fufum, in pilulas redactum, in iisdem casibus HELVETIUM non sefellit: in pulverem redegit ultimo THOMSON, & in maximis hæmorrhagiis omni hora drachmam semis exhibuit, quin etiam in fluore albo enixe laudat. *Society of Edimburgh* T. IV. Cur hodie abstinetur? nauseas molestas fecit, quas exigua cinnabaris portio medicamento addita compefcit, MALOUIN, anodyna ipse HELVETIUS miscuit. In colica pictonum, ubi motus intestinorum peristalticus admodum debilis est, vel etiam deficit, expertus laudat Cl. GRASHUIS. Serum lactis aluminosum in hæmorrhagia uteri & in diabete valet.

Alumen *ustum* difflata per ignem parte aquea acrius, ad erodendam luxuriantem carnem chirurgis utile.

VITRIOLUM *Off. Mineralogorum.* Classis Minerarum. Ordo Salinarum. *Geru.* Vitriol. *Gallis* Vitriol. *Anglis* Vitriol.

VITRIOLUM, seu CHALCANTHUM, quasi æris efflorescentia, atramentum futorium, quod eo

nigro colore coria inficerentur, latinis dictum, duum præcipue generum est, *Ferri*, & id viride, *Cupri*, & id cæruleum, licet etiam a Cupro vitrioli ferri color sit KUNCHEL: datur tamen & album, & id utrumque metallum, sæpe & plumbum, zincum, & terram calcariam continet. Quod ex minera plumbi montis Rammelii habetur album, utrumque metallum, copiosam terram zinci, plumbi nihil, habet Cl. POTT. *Miscell. Berolin.* T. VII. Sunt adhuc aliæ ratione colorum, huius differentix: *Ferri viride, cubicum, Cupri cæruleum, dodecaedrum* LINNÆO, album oblongum definitur. De alumine, vitriolo, sulphure, vide experimenta *Transact. Philosoph.* Nro. 103.

Primum Vitriolorum principium *acidum vagum*, secundum *glebam metallicam*, tertium *aquam*, omnia experimenta, ut sint notissima, evincunt; diversa tamen horum in diversis proportio deprehenditur, maxima semper aquæ, & quæ ut videtur absque destructione ipsius vitrioli minui non possit; vitriolum ferri, hypocausto calido expositum, calcinatur, suamque destructionem, subtilissimo acido totum replente locum, etiam experimenti ignaro, indicat. Quin quasi sitiens aquam, hac orbatum corpus, salium alcalinorum in morem attrahit, & bibit. Caput mortuum, destillatum oleum vitrioli, aquæ vel maxime bibula sunt. Ex colcothare ficcissimo, aeri exposito, rursus phlegma, spiritus obtinentur: iterum oleum vitrioli concentratissimum, ut in crystallos concreseat priori sali similes, in aere brevi liquefcit, LEMERY, vulgare aeri expositum libero, triplo plus quam ante ponderat, HOFFMANNUS. Sed & id acidum omnium cognitorum ponderosissimum, licet etiam in sinu terræ; & in aere iam fluidum reperiatur tum omnium efficacissimum, licet

licet aqua non dilutum non agat: oleum glaciale vitrioli, ferrum non solvit. Sed cur ex calcinato, calore folis, vel cubiculi, vitriolo, spiritus longe subtilior? GELLERT: cur aqua in colcothar ex aere rapitur? cur hac oleum per furtum imprægnatur? Hodie ratio inventa est, & causlico debetur.

Et nunc quidem, hoc invento, merito quæritur, an vitrioli acidum, quod & acidum *vagum*, *universale*, *catholicum*, *primigenium* sit, de quo recentiorum nemo dubium iniecit, donec ad arcana naturæ natus egregius Vir MEYERS quæstionem detecta acidi pinguis, seu caustici natura proponeret, inque contrariam sententiam, argumentis non paucis, nec debilibus impulsus inclinaret.

I quidem copiam acidi vitriolici, aut sulphurei non sufficere.

II oleum tartari aeri expositum etiam causticum ex aere attrahere,

III acidum pingue de omnibus proprietatibus trium acidorum mineralium participare, aut potius ipsam acidi pinguis naturam tribus mineralibus acidia impressum esse;

Quæ quidem omnia in ipso Auctore latius deducta, legi merentur, dum ad demonstrationem secundi in vitriolo principii transeo.

De existentia vero glebæ metallicæ in vitriolo, res adeo plana est, ut experimentum dici non debeat, quin in ipso vitrioli oleo claro tentamine HIERNE evicta sit; dum enim sumpisset vitrioli venerei spiritum, huncque minio superfudisset, addidissetque ultimo spiritum urinæ, vidit vitrioli spiritum, cæruleum illico induere

colorem, & similis coloris sedimentum supra minium deponi; in alio experimento ferrum supra minii superficiem nigro colore præcipitatum, dum spiritum vitrioli martis adhibuisset. Testis quoque est *Cl. HELLOT Acad. des Sciences 1738*, vitrioli glaciale oleum in aqua destillata solutum, septem, octove dierum spatio digestum, sedimentum floccosum dimittere, quod magno calcinatum igne a magnete demum traheretur, & quod cum cera vel inflammabili alia substantia recalcinatum, purum exhiberet ferrum *MACQUER Chymie*. An inde datur ratio, cur longe fortiori igne vitrioli oleum solum obtineatur? cur id ponderosissimum sit? cur spiritui vitrioli nunquam substitui debeat etiam aqua dilutum? hic enim, ut volatilior sic purius continet acidum leviori vi expulsum: an inde quoque ratio patet, cur spiritui potius substituendum sit vitrioli phlegma? quod & volatile sit, & fugacissimam acidi portionem, minime metallica vitiatam habeat: an inde adeo celebratus recentis vitrioli phlegmatis in mania, Epilepsia usus *CNOEFFELIO*? spiritus vitrioli volatilis in morbo herculeo, *PARACELSO*? debet vero odore esse volatili, nares instar spiritus salis ammoniaci ferire, non fixatus esse, qualis in officinis invenitur.

PROPRIETATES quod spectat, vitriola crystallos habent ficas, polyedras, & quidem vitriolum ferri cubicam, stypticam, cupri dodecaedram, rhomboidalem depressam, saporis horrendi: igne instar aquæ funditur, calcinatur demum vitriolum. Solutio syrupum violarum subviridi colore inficit, sublimati corrosivi solutionem non turbat, gallarum infusionem in atramentum commutat. Acidi eius etiam singulares dotes sunt; fluidorum ponderosissimum, aquæ vel maxime bibulum, vicissitudinibus

nibus aeris mobile ut spiritus vini, frigore condensatur, calore liquefcit, omnia alia acida ex aliis corporibus expellit, &c.

USUS MEDICUS, vitrioli *martis* artificialis, non naturalis, ne illi cuprum commixtum fit, interne rarus, ad vermes, tum ubi austera roborans vis ferri requiritur, laudatus, drachmam dimidiam, unam, in libra aquæ dilutam, cavendo omnem acrimoniam alcalinam, aut alcalium, & adstringentium assumptionem, imperat. Externus, ubi adstringendum, cohibendus pruritus, in pulvere, fomentis, linimentis, frequentior.

Album ad compescendas vulnerum hæmorrhagias utile, vel in globulos, qui vulnere intrudantur, fingitur, vel meraca solutione applicatur, repellentis scopo etiam collyriis parca dosi iungitur; interne drachmæ semis pondere vomitorium est certum, in casu assumpti veneni solum administrandum.

Caeruleum etiam minima dosi efficax, & si non ita contemperatum, ut nocere non possit, ventriculum rodit, est enim verus lapis infernalis, quo caneros venereos chirurgi etiam exurunt; ubi vero ita dilutum est, ut stimulo suo nocere non possit, in manu periti, heroicum contra epilepsias, manias &c. remedium *Illustr.* L. B. VAN SWIETEN habetur, & specificum tale antiepilepticum hac præscriptione conficitur, in *novis Actis* Acad. N. C. T. I. vitriolum cupri aqua pluvia solvatur, filtrato adde spiritum salis ammoniaci aquosum, concentratum, cum sale tartari factum, ad punctum saturationis: post tempus adde spiritum vini rectificatis: crystalli saphirinæ, mediante

D 5

charta

charta bibula separandæ, ferventur ab aere, in vitro bene clauso: dosis granorum duorum, trium, infantibus, quatuor; quinque, adultis; quandoque vomitus, quandoque sequitur secessus. Spiritus vitrioli veneris, inunctus clavis pedum, bis ter de die, superposito post duodecim horas emplastro de gummi ammoniaci cum euphorbio, eos tollit, *Ephem. Decad. 3.* anno 7. 8.

PRÆPARATA varia sunt, ex vitriolo martis omnia. Destillationis beneficio, primo, quod facile dimittitur, *Phlegma* vitrioli obtinetur, in morbis putridis, biliosis, ad gratam aciditatem, potulentis, mixturis additum. Tum *Spiritus*, in eandem indicationem laudatus, in dissolutione humorum, variolis confluentibus, dilutus utiliter datur, non solum usque ad plenam pustularum eruptionem, sed & in febre secundaria, *Cl. TYSSOT de variolis*, nec exigua dosi, si quidem drachmas duas larga aquæ quantitate dilutas, & syrupo edulcoratas intra trihorium, etiam uncias duas intra quadraginta horas exhiberet. Oleum vitrioli seu dephlegmatus vitrioli spiritus, causticum externum, minori dosi interne dandum, atque tum adhuc in aquosis suspectum *CARTHEUSER. Comment. varii Argumenti germ.* quod iam dudum *HIERNE* contra *KUNCHELIUM* monuerat. Post destillationem relictum caput mortuum, *Colcothar* vocant, chirurgis multum in usu, adstringens est, sunt qui etiam antisepticum habent. Ex colcothare sal elicitur subviridis, emeticus, *Gilla THEOPHRASTI*, hodie non amplius adhibita, residuum *terra* vitrioli dulcis est. Vitriolum Romanum sub cane radiis solaribus calcinatum, pulvis sympatheticus *DYGBAEI* habetur: Item ex terra aluminis & particulis metallicis vitrioli viridis, per sal alcali,
cui

etui principium inflammabile ope ignis iunctum fuit, præcipitatis, fit *Caeruleum Prussicum*. MENON, *Memoires de Mathematique, & de Physique par divers scavans* 1750. Paris.

COMPOSITA. Calcanthi acidum diversa alcoholi proportione, iunctum, diversisque encheiresibus dulcificatum, nomina omnino diversa habuit, & quidem

I. AQUA RABELLII quam & alii sub nomine liquoris DEMOCRITI cognoscunt, nonnulli etiam acidum DIPPELLII vocant, nihil aliud est quam simplex partis unius olei vitrioli purissimi, & Partium trium alcoholis optimi, digestionis & circulationis interveniente beneficio, mixtura, ita LEMERY *Chymie*, MACQUER *Chymie*; licet non consentiant TOURNEFOR *in Laborat.* SNAT *Cour de Chymie*, ASTRUC *de morbis veneris*: & hi quidem duo posteriores RABELLII aquam elicitem destillatione liquorem esse volunt, hinc spiritum vitrioli dulcem, qualis est nostris in officinis prostant liquor anodynus mineralis.

Nunc vero clarum est discriminandas virtutes medicatas esse, quas diversis his liquoribus Cl. viri adscripsere, nec eas uni convenire aquæ Rabellianæ posse. Mixturam simplicem non destillatam diuresim movere, vomitum & alvum sistere, etiam hæmoptoicis convenire dosi guttarum quatuor ad decem LEMERY *Chymie*. Cl. CARL in podagra, arthritide, nephritide summopere recommendat, ut & SCHULZE *in dissert. an dentur medicamenta, quæ calculum in vesica confringant?* 1734. & HUMMEL *in dissert. de arthritide*

tide tam tartarea quam scorbutica 1734. Hi viri vero Part. IV. VI. VIII. spiritus vini rectificatissimi immiscebant olei vitrioli Part. I. additis simul diversis vegetabilibus resolventibus, balsamicis, diureticis egregiarum virium *POTT de acido vitrioli vinoso.*

"Mixturam vero aliam ex priore simplice, destillatione obtentam & quæ non est proprie aqua *RABELLII* priorum, sed *SNAT, ASTRUC*, hic laudat sipticam in hæmorrhagiis, & hæmoptysi, paregoricam, diureticam, tum in febribus ardentibus & intermittentibus egregiam; adhæc in vomitu & ructu mirabiliter operari ait, sistere etiam gonorrhæas ptisana cum ea acidulata. Eadem fere *ASTRUCIUS* repetiit, & laudat in hæmorrhagiis quibuscunque, febribus ardentibus, instillatam vehiculo ad gratam aciditatem, & ptisanis refrigerantibus, quæ in initio gonorrhææ præscribuntur, maxime si dischuria nimis discruciat. Sed an hæc acida est? an refrigerat spiritus vitrioli dulcis?

II. SPIRITUS VITRIOLI DULCIS,
 feu **LIQUOR ANODYNUS MINERALIS** multarum officinarum ex prioris mixturæ destillatione confectus exurgit ex duobus liquoribus prima sese destillatione excipientibus scilicet spiritu vini aromatico vix non puro & spiritu vini gratiori fragrantiori acido vitrioli iam aliquantulum alterato commixtis; ita fere omnes officinæ parant, & quæ non exacte attendunt hos adhuc acida & sulphurei odoris aqua tertio demum loco prodeunte plurimum debilitant. Inde est quod vitrioli dulcis spiritus seu liquor anodynus mineralis manifestam aciditatem aliquibus in officinis habens fragrantiam minorem, minime fit probandus, & super alcali rectificandus aut quod melius est post aliquot

quot dierum cum alcali digestiones, concussiones, cohobandus: sic enim iterum purior spiritus odore elegantiori aromatico & fragranti prodit P O T T.

Quantquam vero prima vice summa exactitudine paratus sit, nec saporem manifeste acidum habeat, occultam tamen suam aciditatem docent, florum Cyani ab hoc rubor, Mercurii ex spiritu nitroso in flavum turpethum præcipitatio, & cum salis ammoniaci vinoso spiritu exurgens sal ammoniacum secretum, cuius tamen ne vestigium quidem obtineas cum eodem vitrioli dulci spiritu prius cum alcali digesto, abstracto cohobato P O T T. Cæterum corpora resinosa & alia compactiora, quæ soli spiritui vini alias pertinacius resistunt, huic victas dare manus coguntur: & solvit Gummi Copoal, Myrrham, Ambram etiam bituminosum succinum.

VIM MEDICAM si spectes, est spiritus fragrans, aromaticus, calidus, carminativus, anodynus in doloribus spasticis ventriculi intestinorum a causa frigida utilis, speciatim in nausea & vomitu: in convulsionibus, hysterica passione, epilepsia a dentitione & plurimis aliis. Infantibus ad guttas sex datur a viginti ad triginta adultis; cum Ballamo vitæ mixtus singulum momentanee auferre solet, si inflammatio nulla subsit; sunt qui etiam cum spiritu salis ammoniaci vinosi, sunt qui cum spiritu tartari in alias indicationes miscent cum aliis medicinis. Ambra, quam probe in calida digestionem solvit gravidum, in gonorrhæa habituali & contumaci dosi IV. VI. VIII. X guttarum datum prodesse ASTRUCIUS dicit, succino vero, quod etiam totum solvit divitem in fluore albo dosi guttarum viginti triginta.

III. SPI.

III. SPIRITUS NAPHTAE est proprie secundum destillationis productum vini nempe spiritus gratior fragrantiorque vitrioli acido alteratus; præcedenti quidem subtilior, cum æthere tamen non componendus. Spiritum acidum vitriolicum vinosum **POTIUS** vocat.

USUS prioris dosi guttarum X, XX.

IV. AETHER quem & alii Napham simpliciter vocant aut etiam Phlogiston **FROBENII**, tertium est destillationis productum limpidissimum fragrantissimumque admodum inflammabile & volatile.

PROPRIETATES quod spectat ex omnino mirabiles sunt; rerum omnium cognitarum levissimus æther se ad alcohol habet :: 1 : 1,002 & ad aquam :: 1 : 1,114; fugacissimus manui instillatus frigoris sensum imprimat & illico in aera absque ullo humiditatis relicto vestigio rapitur, spiritui vini inflammabilior electrico igne inflammatur & flammam e vicinia eripiens fere absque fuligine deflagrat; Resinosarum unicam & adæquatam menstruum, verum eos colorem, odorem, saporem ex vegetabilibus extrahit, nec aquæ nec spiritibus acidis vel fossilibus vel vegetabilibus miscetur, hinc etiam aquæ instillatus & accensus super eam ardet.

USUS in morbis vasorum minimorum ut in Epilepsia, Hysterica passione, Paralyfi, Rheumatismo, Podagra, etiam hodie plurimum laudatus, dosi guttarum III ad VIII.

V. NAPHTA VITRIOLI seu **OLEUM VITRIOLI DULCE** etiam Quinta Essentia vegetabilis

bilis aliis dicta, Oleum æthereum est ex eadem mixtura destillatione post phlegma acidum sulphureum, elicatum, quod modo aquæ supernatat & limpidum est, modo fundum petit, & diversi coloris aut flavescens, aut viridiusculi visitur.

PROPRIETATES. Est oleum hoc penetrantissimum, sulphureum, fragrans, fugacissimum admodum inflammabile in spiritu vini solubile, aquæ non miscibile: diutius asservatum diaphaneitatem amittit, rubedinem contrahit, & acidum corrosivum evadit, quod cum alcali commixtum aperte effervescat, ab eo vero abstractum nec amplius rubescat nec acidum evadat nec mercurium, aut argentum rodat. **POTT.**

VIRES anodynæ summæ in doloribus spasticis & arthriticis, eas in medendo sibi notissimas fuisse testatur **HOFFMANNUS**, ut inde multi suspicentur verum & genuinum liquorem anodynum mineralem **EIUSDEM** viri hoc divitem oleo fuisse, constare igitur spiritu vitrioli dulci, vitrioli dulci oleo liquorem anodynum mineralem. Veniunt etiam in hunc censum

VI. GUTTÆ Generalis de **LAMOTTE** antipodagricæ. Constituuntur spiritu naphthæ solutum tenente aurum. Dosis spiritus naphthæ.

VII. LIQUOR MANCHINI. Sub hoc nomine habetur spiritus naphthæ solus vel supra remanens caput mortuum prioris destillationis digestus, abstractus, coloratus; nonnulli etiam simplicem liquorem anodynum cum portione capitis mortui digerunt denuo distillant: alii alia addunt. Dosis ex præcedentibus facilis.

Cæterum *Cl. BAUME* qui & optimam dissertationem de æthere conscripsit, hoc ordine destillationis producta recenset: *I.* Spiritum vini non alteratum. *II.* Spiritum vini aromaticum acido vitriolico alteratum. *III.* Ætherem. *IV.* Phlegma acidulum. *V.* Primum acidum sulphureum volatile. *VI.* Oleum dulce Nro. *IV* & *V* supernatans. *VII.* Oleum citrinum ponderosius fundum petens. *VIII.* Secundum acidum sulphureum. *IX.* Oleum vitrioli nigrum spissum sulphureum. *X.* Sublimatum sulphur. *XI.* In fundo cucurbitæ bitumen.

VIII. TARTARUS VITRIOLATUS vel ex sale alcalino, & spiritu vitrioli, vel ex alcali puro, & vitrioli martis paratur, secundus Tachenianus dicitur: Sal medius est, satis vehementer movens, incidens, a granis decem, quindecim, ad triginta pro dosi exhibendus.

IX. ARCANUM DUPLICATUM acido vitrioli, & basi fixa alcalina nitri, operatione non semper exacta conficitur. Notabile est discrimen inter arcanum duplicatum, quod ex nitri destillatione cum vitriolo fit & illud, quod cum oleo vitrioli conficitur; docet in crystallis observanda diversitas. Dosis præcedentis eadem, vel paulo maior.

SEMI-

SEMIMETALLA.

FLORES ZINCI *Offic. Mineralogiae.* Classis

Præparator: Ordo semimetallicorum.

ZINCUM fulphure, plumbo, ferro, mineralisatum, particulis micantibus, fuscum, arsenici vix aliquid continens POTT contra IUSTI in *Send-Schreiben Berlin. 1760.* hos flores largitur, fixos, non volatiles amplius, SCHWEDENBORG, interne nunquam, externe sæpe præscriptos, in ulceribus, lippitudine; in posteriori casu in aqua rosarum pro collyrio adstringente dat *Illustr. L. B. van SWIETEN*, in intertrigine específicos habet LINNÆUS, in excoriationibus, fissuris papillarum, laudat BARBETTE.

METALLA.

FERRUM. CHALYBS. *Offic. Mineralogiae.*

Classis Minerarum Metallicarum. Ordo ferrearum præparatorum. *Germ. Stahl. Gallicis Acier. Anglis Steel.*

FERRUM durissimum & purissimum, ad silicem scintillans, W. acies, stomoma, chalybs. An detur naturale, malleabile, *Historiæ Naturalis* scriptores multum disputarunt, hodie res plana est. Tamen in usus nostros omne, præter id, quod in aquis medicatis natura exhibet, præparatum est, præparatum in aciem verti potest, omnium optime docente de REAUMUR. Cur multis plantarum succis, vegetabilium cineribus, coralliis, ipsis animalium partibus, ossibus, sanguini, castoreo, & extracto subtilissimo florum melli, inest ferrum magnete conspicuum? Experimenta adsunt, ratio deest.

Crantz. M. M. T. II.

E

Ten.